

19. Lastensuojelu ¹⁾

Yleistä

Maamme lastensuojelutyön vastaista kehitystä ajatellen oli v. 1958 eräässä suhteessa merkkipuosi. Varsinaista lastensuojelutyötä monella tavoin jarruttanut vajaamielisten ja eritoten syvästi vajaamielisten huolto saatettiin nimittäin 7. 3. annetulla lailla ja 14. 6. annetulla asetuksella lakisääteisen sosiaalihuollon piiriin. Tätä ratkaisua oli kauan odotettu nimenomaan pääkaupungissa, jossa vajaamielisten huollossa esiintyneet puutteellisuudet olivat voimakkaammin heijastuneet älyllisesti normaaleihin alaikäisiin kohdistu-neeseen lastensuojelutyöhön.

Vaikeudet jatkuivat laitostoiminnan kohdalla jopa aikaisempaa suurempinakin sen vuoksi, että ns. suurten ikäluokkien pulmat yhdessä esiintyneen työttömyyden kanssa aiheuttivat lisääntyvää sijoitustarvetta. Kertomusvuonna pantiin alulle Ryttylän ja Toivoniemen koulukodeissa sekä Toivolan oppilaskodissa järjestelytoimenpiteet, jotka tarkoittivat pääkaupungin lastenhuoltolaitostoiminnan uudenaikaistamista. Avustus-lainsäädännön jäätyä kenttätönn kehityksestä jälkeen nämäkin toimenpiteet merkitsevät valitettavasti varsin yksipuolisesti kaupungin taloudellisen vastuun lisääntymistä.

Lastensuojelulautakunta

Lautakunnan sekä sen jaostojen ja johtokuntien kokoonpano. Lautakunnan kokoonpano oli seuraava: puheenjohtajana toimituspääll. Sulo Manninen, varapuheenjohtajana teol.tri Veikko Päivänsalo, jäseninä rva Eeva Aaltolahti, prof. Elsa Bruun, arkistonhoit. Anni Ikonen, rva Laila Leskinen, yhteisk. tiet. maist. Sirkka Loimaranta, varat. Göran Westerlund ja prof. Arvo Ylppö, varajäseninä ekon. Inger Ehrström, autonkulj. Seppo Halme, yllilääk. Paavo Heiniö, toimitt. Anu Karvinen, lääket. ja kir. tri Sakari Lahdensuu, rva Impi Lojander, alikirjastonhoitaja Ann-Mari Mickwitz ja rva Martta Parkkari sekä terv.sis. Terttu Voipio, lisäjäseninä: rouvat Margareta Aminoff, Lilja Dahl, Anni Jyrkänne ja Elina Linkopuu, varalisäjäseninä rva Svanvit Björkvist, fil.maist. Eva Palmgren sekä rouvat Ida Ristimäki ja Maija Suosalmi.

Jäljempänä mainittuihin jaostoihin määrättiin seuraavat lautakunnan jäsenet ja lisä-jäsenet puheenjohtajaksi, varapuheenjohtajaksi ja jäseneksi: lastenhuoltojaostoon: Päivänsalo, Bruun ja Jyrkänne; suojelukasvatusjaostoon: Westerlund, Leskinen ja Linkopuu; äitiysavustus- ja perhelisäjaostoon: Ylppö, Loimaranta ja Dahl sekä elatus-
apujaostoon: Ikonen, Aaltolahti ja Aminoff.

Lastenkotien johtokuntaan kuului puheenjohtajana Päivänsalo ja varapuheenjohta-jana Bruun sekä koulukotien johtokuntaan puheenjohtajana Westerlund ja varapuheen-johtajana Leskinen. Kolmantena jäsenenä kumpaankin johtokuntaan kuului ohjesäännön mukaan toim.joht. Arvi Heiskanen sekä hänen varamiehenään lastenkotien johtokuntaan lastenhuollontark. Margit Törnudd ja koulukotien johtokuntaan nuorisonhuolt. Kaarlo Helasvuo.

Kaupunginhallituksen edustajana oli lautakunnassa rahatoimenjoht. Eino Waronen, lastenhuoltojaostossa fil.maist. Veikko Loppi sekä muissa jaostoissa ja johtokunnissa valtiot.kand. Veikko Järvinen.

Lastensuojelulautakunnan alaisten lasten- ja nuorisonhuoltolaitosten ohjesäännön mu-kaan lastenhuoltolaitoksissa toimivien kansakoulujen johtokunnan tehtävät kuuluivat kaupungin suomenkielisten kansakoulujen johtokunnalle.

¹⁾ Kertomukseen kuuluvat tilastotaulukot, joita ei ole otettu tähän teokseen, on julkaistu Helsingin kaupungin tilastollisessa vuosikirjassa ja lastensuojelulautakunnan kertomuksen eripainoksessa.

Lastensuojelulautakunnan kokoukset ja tärkeimmät päätökset. Lautakunta kokoontui kertomusvuonna 13 kertaa, jolloin pöytäkirjoihin merkittiin yhteensä 195 (202) pykälää. Ilmoitusluontoiset asiakirjat, jotka eivät edellyttäneet erillistä lautakunnan päätöstä, merkittiin kokousten väliaikoina kertyneinä ryhminä pöytäkirjaan samaan pykälään, asiakirjojen ollessa asianomaisessa kokouksessa nähtävinä.

Lastenkotien johtokunta piti vuoden aikana 12 ja koulukotien johtokunta 8 kokousta. Eri jaostojen toimintaa selostetaan ao. toimiston kohdalla.

Ohjesäännön edellyttämä kaupungin kolmen sosiaalialan lautakunnan, nimittäin huoltolautakunnan, lastensuojelulautakunnan ja lastentarhain lautakunnan yhteinen neuvottelukokous pidettiin 11. 11. lastensuojeluvirastossa. Läsnä oli 29 luottamusmiestä ja virkailijaa.

Lastensuojelulautakunnan päätöksistä mainittakoon seuraavat: *Suojelukasvatusta tarvitsevien tyttöjen väliaikaisesta vastaanotosta* hyväksyttiin Vankeusyhdistyksen kanssa 8. 1. tehty sopimus, jossa kaupungille varattiin Rusutjärven kotikoulusta 6 hoitopaikkaa kolmen vuoden ajaksi eli 31. 5. 1961 saakka (7. 1. 8 §).

Nuorisokotien huollettavilta velotuista maksuista ja heidän ansiotulojensa käytön valvonnasta annettiin asianomaisille uusia ohjeita (18. 2. 20 §).

Lastenhoidon korvausten perimisestä yksityisiltä korvausvelvollisilta annettuja ohjeita muutettiin siten, että annetusta laitoshoidosta voidaan velkoa korkeintaan sosiaaliministeriön vahvistaman taksan mukaiset kustannukset ja perhehoidosta korkeintaan 400 mk hoitovuorokaudelta (18. 2. 22 §).

Uusien laitosten eli *Lemmilän ja Herttoniemen vastaanottokotien perustamiskustannuksiin*, jotka edellisen osalta olivat 16 068 615 mk ja jälkimmäisen 1 712 974 mk, päätettiin anoa valtionapua (16. 9. 139 §).

Lautakunnan alaisten *laitosten kansakoulujen luonteesta* uuden kansakoululainsäädännön voimaantultua päätettiin pyytää kaupunginhallituksen välityksellä sosiaaliministeriön lausunto (23. 9. 150 §).

Esitykset. Kaupunginhallitukselle tehtyt esitykset koskivat mm. seuraavia asioita: Oppilaskoti Toivolan hyväksymistä erityislastenkodeksi, jossa olisi viidellä osastolla yhteensä 84 hoitopaikkaa apukoulutasoisia varten (18. 2. 23 §); vastaanottokodin perustamista 12 leikki-ikäistä lasta varten Herttoniemeen Siilitie 7 rakennettavaan taloon (18. 2. 24 §); Toivoniemen koulukodin toiminnan lopettamista kertomusvuonna (18. 3. 53 §); vajaamielisten lasten kesäviriketyksen järjestämistä siten, että Aula-työkotien Kannatusyhdistykselle myönnetään 750 000 mk:n suuruinen avustus siirtolan tarvitsemien rakennusten muutos- ja korjaustöihin (18. 3. 55 §); Oppilaskoti Toivolan työjärjestyksen hyväksymistä ja tarvittavaa työvoimaa (15. 4. 62 §); Ryttylän koulukodin muuttamista asteettain 30-hoitopaikkaiseksi poikien vastaanottolaitokseksi (6. 5. 75 §); tonttien varaamista uusia lastenhuoltolaitoksia varten (6. 5. 77 §); eräiden lautakunnan alaisten tilapäisten virkojen vakinaistamista (27. 5. 87 §); eräiden lastensuojelutyötä varten lahjoitettujen rahastojen yhdistämistä (26. 5. 102 §); Ryttylän koulukodin eräiden työpajojen vuokraamista Hausjärven kunnan kansalaiskoululle (16. 9. 143 §); vajaamielishuollon vastaista järjestelyä siten, että alle 21 vuotiaiden vajaamielisten huolto olisi uskottava lautakunnan alaiselle vajaamielishuoltojaostolle, joka samalla toimisi lautakunnan alaisten vajaamielislaitosten johtokuntana (23. 9. 146 §) sekä hoitokotien valvonnasta aiheutuneiden kustannusten suorittamista vieraille kunnille lastensuojelulautakunnan käyttövaroista (18. 11. 170 §).

Lausunnot. Kaupunginhallitukselle annetussa lausunnossa puollettiin Lastenlinnan kanssa tehtäviä sopimuksia, joiden mukaan kaupunki saisi laitoksesta käyttöönsä 17 hoitopaikkaa, näistä toistaiseksi vähintään 8 lastensuojelulautakunnan sijoituksia varten (18. 2. 37 §). Lisäksi esitettiin että Lastenlinnan edustajiston kokouksiin valittaisiin kaupungin edustajaksi sairaalatointa edustava henkilö (18. 3. 41 §). Muut kaupunginhallitukselle annetut lausunnot koskivat: tarpeellisten huonetilojen varaamista ns. Toukolan rakennusohjelman yhteydessä lastensuojelulautakunnalle joko yhtä tai kahta lasten perheryhmäkotia varten (18. 3. 42 §); ns. lisämaksun suorittamista ulkokuntalaisten sairaalahoidosta (18. 11. 177 §) sekä työttömien naisten sijoittamista työhön lastensuojeluvirastoon ja -laitoksiin (18. 11. 180 §).

Lastensuojeluvirasto

Toimistot. Lastensuojeluvirasto jakaantui ohjesäännön mukaan kuuteen toimistoon.

1. *Hallinnollinen toimisto*, jonka tehtävänä oli valmistella lastensuojelulautakunnan käsiteltäväksi ja panna täytäntöön kunnallisen lastensuojelun ja -huollon sekä muiden siihen liitettyjen huoltoalojen yleiset hallinto- ja talousasiat sekä valvoa lastenhuoltolaitosten toimintaa. Toimiston johtajana sekä samalla koko lastensuojeluviraston päällikkönä ja lastensuojelun toimitusjohtajana toimi hovioik. ausk. Arvi Heiskanen.

Toimistoon kuuluvina toimivat lääket.lis. Paavo Leisti lastensuojelulautakunnan lääkärinä ja sosionomi Emil Stenholm lautakunnan sihteerinä.

2. *Lastenhuoltotoimisto*, jonka asiat käsiteltiin lastenhuoltojaostossa. Toimiston tehtävänä oli valmistella ne tapaukset, joissa lapsen yhteiskunnallisen suojelun ja hoidon tarve aiheutui lastensuojelulain 8 §:n 1 kappaleen a), b), c) ja d) kohdissa mainituista syistä, sekä toimeenpanna jaoston päätökset. Lisäksi toimiston tehtäviin kuuluivat lastensuojelulain VI luvun edellyttämät kasvattilasten, äitiensä luona hoidettavien aviottomien lasten ja nuorten kotiapulaisten valvonta, kesävirikistyksen järjestäminen vähävaraisten perheiden lapsille sekä lausuntojen antaminen viranomaisille lasten holhousta ja hoitoa koskevissa asioissa. Toimiston päällikkönä oli lastenhuollontarkastaja, fil.tri Margit Törnudd apunaan apulaislastenhuollontarkastaja fil.maist. Annikki Hytönen.

3. *Suojelukasvatustoimisto* n tehtävänä oli valmistella suojelukasvatusjaostolle esitettäväksi ne asiat, joissa lapsen tai nuoren henkilön yhteiskunnallisen suojelun ja hoidon tarve aiheutui lastensuojelulain 8 §:n 1 momentin e) kohdassa tai 8 §:n 2 momentissa mainituista syistä, niin myös suorittaa ne tehtävät, jotka nuoria rikosten tekijöitä koskevissa säännöksissä on lastensuojelulautakunnalle määrätty. Toimiston päällikkönä oli nuorisonhuoltaja, fil.maist. Kaarlo Helasvuo apunaan apulaisnuorisonhuoltaja, fil.maist. Erla Frangén.

4. *Elatusaputoimisto*, jonka tehtävänä oli lastenhuoltotoimiston avustamana hoitaa kaikki ne tehtävät, jotka avioliiton ulkopuolella syntyneistä lapsista annettussa laissa ja näiden lasten valvontaa koskevassa asetuksessa on lastenvalvojalle määrätty, kuin myös asianomaisen lapsen huoltajan tai huoltoviranomaisen pyynnöstä tapahtuva asumus- ja avioerolasten taloudellisten etujen valvonta. Toimiston päättävänä elimenä oli lautakunnan asettama elatusapujaosto. Toimiston päällikkönä oli lastenvalvoja, varat. Aili Koskenkylä apunaan apulaislastenvalvoja, lainopin kand. Veikko Piirtola (ent. Nystedt).

5. *Äitiysavustus- ja perhelisätoimisto*, joka valmisteli perhelisälain ja äitiysavustuslain mukaiset asiat ao. jaostolle esitettäväksi ja jonka tehtävänä lisäksi oli täyttää näissä laeissa ja niiden täydennyssäännöksissä lautakunnalle määrättyt tehtävät sekä järjestää ja valvoa äitiyshuoltoa. Toimiston päällikkönä toimi varanot. Selma Hiisivaara-Mörk.

6. *Sosiaalilääkärin toimisto*, jonka tehtäviin kuului psykiatristen ja psykologisten tutkimusten suorittaminen ja hoidon antaminen lasten- ja nuorisonhuoltotapauksissa. Toimiston päällikkönä oli lääket.lis. Sirkka Syväne apunaan lastenpsykiatri Pirkko Roiha. Psykologeina olivat fil.maist. Helka Mäntyoja, fil.lis. Jaakko Borg ja fil.maist. Ursula Amnell. Sosiaalityöntekijänä toimi sosionomi Victoria Schauman.

Kassa-, tili- ja korvausasiat hoiti yhteinen huoltotoimen kassa- ja tiliosasto sekä asiamiesosasto.

Henkilökunta. Kertomusvuoden lopussa oli lastensuojelun palveluksessa 299 vakinaista ja 87 tilapäistä viranhaltijaa sekä 62 työsuhteessa olevaa eli yhteensä 448 henkilöä. Näistä oli lastensuojeluviraston palveluksessa 68 vakinaista ja 17 tilapäistä eli yhteensä 85 sekä loput laitosten palveluksessa.

Toimistotyö. Lastensuojeluvirastosta lähetettiin kertomusvuoden aikana 48 139 (50 162) kirjelmää. Näistä oli hallinnollisen toimiston 1 299 (1 389), lastenhuoltotoimiston 12 769 (15 007), suojelukasvatustoimiston 6 311 (7 132), elatusaputoimiston 17 752 (14 287) sekä äitiysavustus- ja perhelisätoimiston 10 008 (12 347).

Lastenhuoltolaitokset

Kertomusvuonna olivat kaupungin omistuksessa seuraavat lastenhuoltolaitokset:

Sofianlehdon vastaanottokoti. Laitos käsittää 115-paikkaisen pikkulasten (A-), 35-paik-

kaisen leikki-ikäisten (B-), ja 52-paikkaisen kouluikäisten (C-) osastot. Viimeksi mainitussa on tilaa 28 pojalle ja 24 tytölle. Laitoksen johtajana toimi kasvatustiet.kand. Hannu Timperi apunaan 101 muuta vakinaista ja 2 tilapäistä viranhaltijaa sekä 17 työntekijää.

Herttoniemen vastaanottokoti toimi 12-paikkaisena lähinnä leikki-ikäisten lasten vastaanottolaitoksena. Laitoksen johtajana oli kasvattaja Sirkka-Liisa Rauta-aho apunaan 5 muuta viranhaltijaa ja 4 työsuhteessa olevaa.

Metsäkummun hoitokoti. Laitos on 15 paikkaa käsittävä ns. ongelmalasten tarkkailu- ja hoitokoti. Laitoksen vs. johtajana toimi tp. johtava hoitaja Taimi Talikainen apunaan 6 muuta viranhaltijaa ja 7 työntekijää.

Hyvösen lastenkoti oli tarkoitettu normaalilapsia varten ja sen paikkaluku oli 33. Kodin johtajana oli sosiaalihuoltaja Mirja Myllylä apunaan 8 muuta viranhaltijaa ja 5 työntekijää.

Malmin lastenkoti toimi 37-paikkaisena normaalilasten laitoksena. Kodin johtajana oli kasvattaja Elsa Hytönen apunaan 15 muuta viranhaltijaa sekä 4 työntekijää.

Oppilaskoti Toivola Pakilassa omine maatalouksineen oli tarkoitettu enintään 84:lle apukouluasteella olevalle turvattomalle lapselle. Laitoksessa toimi suomenkielinen ala- ja yläkansakoulu. Oppilaskodin johtajana toimi opettaja Veli Ilasmaa. Muuta henkilökuntaa oli 34 viranhaltijaa ja 5 työntekijää.

Kallion nuorisokoti. Laitos toimi 28-paikkaisena erityislasten kotina, jossa on ammattioppilaskoti ja koululaisosasto. Johtajana toimi sosionomi Erkki Mikonsaari apunaan 2 muuta viranhaltijaa ja 3 työntekijää.

Reijolan nuorisokoti. Laitos toimi 18-paikkaisena jälkihuoltoa tarvitsevien poikien hoitokotina. Pojat kävivät laitoksesta käsin työssä tai ammattiopissa ja suorittivat vahvistetun maksun hoidostaan laitokselle. Laitoksen johtajana oli sosionomi Olavi Kivistö. Lisäksi laitoksessa oli 2 muuta viranhaltijaa ja 1 työntekijä.

Kullatorpan lastenkodissa hitaasti kehittyviä ja sairaalloisia lastentarhaikäisten kehitystasolla olevia lapsia varten on 21 hoitopaikkaa. Kodin johtajana oli sosionomi Anna Lehto. Lisäksi oli laitoksessa palveluksessa 14 muuta viranhaltijaa ja 2 työntekijää.

Nukarin lastenkoti Nurmijärvellä syvästi vajaamielisiä lapsia varten. Hoitopaikkoja oli laitoksessa 30. Kodin johtajana oli nti Rauha Ojalainen apunaan 15 muuta viranhaltijaa sekä 3 työntekijää.

Päivölän lastenkoti Sipoon pitäjän Kallbäckissä toimi 16-paikkaisena vajaamieslisten lasten kotina. Johtajana toimi vajaamielishoitaja Kyllikki Grönroos apunaan 5 muuta viranhaltijaa ja 4 työntekijää.

Vastaanottokoti Lemmilä Ridasjärvellä toimi 15-paikkaisena suojelukasvatuksellisten poikien vastaanotto- ja tarkkailukotina. Laitoksessa toimi kansakoulu. Laitoksen johtajana toimi opettaja Reino Nuotio. Lisäksi oli laitoksessa opettaja, 4 tilapäistä viranhaltijaa ja 1 työntekijä.

Ryttylän koulukoti omine mautiloineen Hausjärven pitäjässä voi ottaa vastaan 64 yläkansakoulun ja jatkoluokan ikäasteella olevaa suomenkielistä poikaa. Laitoksen johtajana toimi kansak.op. Eetu Sutinen apunaan 34 muuta viranhaltijaa ja 2 työntekijää.

Toivoniemen koulukoti siihen kuuluvine mautiloineen Lohjan pitäjässä oli tarkoitettu 26 kansakoulu- ja jatkokouluiässä olevalle suomenkieliselle tytölle. Laitoksen johtajana, joka tarvittaessa huolehti myös kansakouluopetuksesta, toimi opettaja Hilja Laaksonen apunaan 8 muuta viranhaltijaa. Laitos lopetti toimintansa 1. 6.

Apulastentarha Aula. Laitos toimi 75-paikkaisena vajaamielisten lasten päiväkotina, josta yksi osasto toimi Lauttasaaressa. Laitoksen johtajana oli lastentarh.op. Hillevi Hänninen apunaan 11 muuta viranhaltijaa.

Lastenhuoltolaitosten toiminta. Sen lisäksi, mitä muualla eri yhteyksissä on esitetty lastenhuoltolaitoksista, mainittakoon, että laitosten välittömästä johdosta vastasi asianomainen laitoksen johtaja. Laitoksen yleisvalvontaa suoritti toimitusjohtaja. Kasvatuksellisesta valvonnasta huolehti Lemmilän, Ryttylän ja Toivoniemen laitoksissa nuorisonhuoltaja ja muissa lastenhuollontarkastaja.

Opetus laitosten kouluissa oli järjestetty pääkaupungin kansakouluille vahvistettuja opetussuunnitelmia noudattaen. Opetuksen tarkastuksesta huolehti kaupungin suomenkielisten kansakoulujen tarkastaja.

Lääkintähuolto laitoksissa järjestettiin siten, että terveydenhoitotarkastukset suoritti lautakunnan lääkäri. Sosiaalilääkärin toimisto suoritti laitoksissa psykiatrisia tutkimuksia

ja tässä suhteessa antoi hoidokkeja koskevia hoito-ohjeita. Lautakunnan lääkäri antoi suorittamiensa tarkastusten perusteella lasten terveydentilasta mm. seuraavia tietoja:

Yleinen terveydentila oli parempi kuin edellisenä vuonna. Sairaustapausten kokonaismäärä laitoksissa hoidettavien lasten osalta oli kertomusvuonna 1 568 (1 842). Suoritettujen tarkastuskäyntien yhteydessä tarkkailtiin laitosten yleistä hygieniää, lasten ruokailua, vaatehoidusta, puhtautta, ulkoilua ja terveydenhoitoa. Rokotustoimintaa tehostettiin edelleen. Parissa laitoksessa suoritettiin sarjatutkimuksia kihomatotilanteen selvittämiseksi. Sofianlehdossa tutkittiin kaikkien lasten veren hemoglobiini ja tarkkailtiin eri rautalääkkeiden vaikutusta.

Terveyssisaren toiminta kohdistui lähinnä Toivolaan ja Sofianlehdon B-C-osastoihin. Lisäksi hän suoritti tarvittaessa käyntejä muissa laitoksissa sekä yksityisissä hoitopaikoissa eräissä maaseudun lastenkodeissa, joihin lautakunta oli sijoittanut lapsia.

Laitosten sairasvoimistelija on vuoden aikana hoitanut 41 potilasta, joista 25 normaaliälyistä ja 16 vajaamielistä. Hoito on päättynyt 22 osalta hyvin tuloksin, 17 on edelleen hoidossa, kun taas kuuden hoito on keskeytetty tuloksettomana.

Sofianlehdossa sattui kertomusvuonna 4 kuolemantapausta, kaksi synnynnäisen aivoaurion ja kaksi synnynnäisen aivoepämuodostuman vuoksi. Ryttylän hoidokeista yksi kuoli Auran sairaalassa.

Seuraavasta taulukosta ilmenevät laitosten tautitapaukset kertomusvuonna:

Tautiryhmä	Sofianlehto A-os.	Sofianlehto B-C-os.	Herttoniemi	Metsäkumpu	Hyvönen	Malmi	Kullatorppa	Nukari	Päivölä	Toivola	Lemmilä	Ryttylä	Kallio	Reijola	Yhteensä
Tulirokko.....	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2
Vihurirokko.....	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1	—	—	—	—	2
Vesirokko	18	3	8	—	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	32
Sikotauti	—	2	—	—	1	—	—	—	—	1	—	—	—	—	4
Influenssa	12	15	1	—	30	10	—	3	11	1	12	5	—	1	101
Ripuli	68	31	3	—	7	4	1	1	13	8	—	—	4	—	140
Angina	40	62	6	—	3	—	1	—	6	12	2	14	2	4	152
Kuumeiset hengityselinkatarrit	276	130	8	11	14	18	53	8	2	19	14	23	3	1	580
Keuhkokuume	6	7	—	—	2	—	3	—	—	—	—	—	—	—	18
Korvatulehdukset	57	27	—	—	3	3	5	—	—	14	4	4	4	—	121
Silmätulehdukset	30	17	2	—	—	2	1	—	—	7	—	3	1	1	64
Ihottumat	28	24	—	2	8	4	—	—	2	28	5	3	1	—	105
Paiseet	—	5	—	—	2	3	6	1	1	17	—	19	—	—	54
Tuberkuloosi	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	1
Tapaturmat	3	38	1	—	5	4	3	1	2	28	1	24	7	3	120
Muut taudit	12	30	—	—	4	3	1	—	—	11	—	11	—	—	72
Yhteensä	550	393	29	13	82	51	74	15	37	148	38	106	22	10	1 568
<i>Sairaala- tai lääkärin hoito</i>															
Tuberkuloositarkastuksessa käyneitä	5	5	—	—	27	1	1	—	—	188	—	61	—	—	288
Sairaalahoitoon lähetettyjä Poliklinikka- tai paikallisten lääkäreiden hoidossa käyneitä	11	15	1	—	10	3	2	—	1	4	—	4	2	1	54
	25	71	2	4	48	17	19	—	1	40	4	43	7	3	284

Lastenhuoltotoimisto

Lastenhuoltotoimistolle tehtiin kertomusvuonna 2 543 (2 621) alaikäistä koskevaa ilmoitusta ja virka-avunpyyntöä. Tällöin ei laskettu mukaan toimiston kirjoissa olevia kasvattilapsia, valvonnassa olevia avioliiton ulkopuolella syntyneitä eikä kesäksi maalle toimitettuja lapsia, joita selostetaan toisessa kohtaa kertomuksessa. Virka-avunpyynnöistä oli 79 (192) holhousasioita koskevia. Adoptioasioista koski 31 (29) aviolapsia ja 77 (70) avioliiton ulkopuolella syntyneitä lapsia. Oman ryhmänsä muodostivat sosiaaliministeriön lastensuojelutoimistolle annetut 10 (4) lausuntoa, jotka koskivat erinäisten helsinkiläisten luovuttamista ottolapsiksi muihin Skandinavian maihin. Ilmoitukset ja virka-

avunpyynnöt jakaantuivat ilmoituksen syyn ja sen aiheuttaman toimenpiteen mukaan seuraavasti:

	0—1 v.		2—6 v.		7—15 v.		Yli 16 v.		Ikä tuntematon		Yhteensä		Kaikkiaan
	P.	T.	P.	T.	P.	T.	P.	T.	P.	T.	P.	T.	
Ilmoituksen syy:													
Lapsen:													
sairaus	16	12	8	10	5	3	1	—	—	—	30	25	55
vajaamielisyys	2	1	25	5	20	16	10	7	—	—	57	29	86
sielullinen poikkeavuus.....	—	—	8	4	16	9	1	2	—	—	25	15	40
sokeus	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	1	1
kuurous	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1
raajarikkoisuus	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	1	—	1
koulunkäynnin laiminlyönti	—	—	—	—	4	—	2	—	—	—	6	—	6
irtolaisuus	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	1	1
Vanhempien:													
kuolema	—	2	2	3	17	11	4	6	—	—	23	22	45
sairaus	75	60	98	61	59	56	3	1	3	1	238	179	417
mielisairaus	—	5	11	11	8	8	1	—	—	—	20	24	44
ansiotyö	10	10	9	—	1	2	1	2	—	—	21	14	35
hoidon laiminlyönti	12	16	33	29	37	22	—	1	—	—	82	68	150
kasvatuskyvyn puute	2	3	6	1	38	31	4	4	—	—	50	39	89
hylkääminen	9	10	4	4	5	3	2	—	—	—	20	17	37
työhaluttomuus	—	—	—	—	—	1	1	—	—	—	1	1	2
huolimattomuus	1	2	1	—	1	3	—	1	—	—	3	6	9
juoppous	8	3	24	23	47	38	2	1	—	—	81	65	146
irtolaisuus	—	1	—	—	—	2	—	—	—	—	—	3	3
vankilassaolo	—	1	2	2	3	1	1	—	—	—	6	4	10
lapsen pahoinpitely	2	—	2	3	14	10	3	5	—	—	21	18	39
työn puute	—	2	—	—	3	2	—	—	—	—	3	4	7
asuntovaikeudet	91	69	76	72	48	51	3	5	—	1	218	198	416
avio- tai asumusero	5	6	31	30	54	34	10	6	—	1	100	77	177
elatusvelvollisuuden laiminlyönti ...	10	8	11	16	11	9	1	—	1	—	34	33	67
muut syyt	50	45	132	97	132	140	29	29	2	3	345	314	659
Yhteensä	293	257	483	371	523	453	80	71	6	6	1 385	1 158	2 543
Toimenpiteet:													
Varoitus	2	—	6	4	4	4	—	1	—	—	12	9	21
Suojeluvallonta.....	—	2	22	11	56	69	4	8	—	—	82	90	172
Jälkivalvonta	—	—	—	—	—	—	29	13	—	—	29	13	42
Huostaanotto:													
Islain 9 § 2 kapp. c-kohdan perusteella	74	75	88	71	55	50	1	2	—	—	218	198	416
13 ja 19 §§ perusteella	2	2	3	2	4	1	3	3	—	—	12	8	20
hylkäämisen tai vanhempien kuoleman perusteella (Islain 9 § 1 kapp.) ...	8	8	4	4	7	6	2	—	—	—	21	18	39
sopimuksen nojalla (Islain 11 §).....	89	78	57	57	72	62	1	1	—	—	219	198	417
vastoin vanhempien tahtoa (Islain 12 § nojalla)	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	1	1
Sijoitus vajaamielislain perusteella	—	—	3	—	8	4	6	3	—	—	17	7	24
Virka-apu eri viranomaisille	21	25	57	65	61	51	16	11	—	—	155	152	307
Tutkimus- ja neuvontatoimenpiteet ...	97	67	242	155	255	204	17	28	6	6	617	460	1 077
Muut toimenpiteet	—	—	1	2	1	1	1	1	—	—	3	4	7
Yhteensä	293	257	483	371	523	453	80	71	6	6	1 385	1 158	2 543

Huostaanotetut lapset. Lastenhuoltotoimiston luetteloissa oli kertomusvuoden aikana yhteensä 3 091 (3 031) turvatonta, oman kodin ulkopuolella kasvatettavaa lasta, joista 1 595 (1 488) oli sijoitettu perheisiin ja 986 (967) yksityisiin lastenkoteihin. Kaikista huostassa olevista lapsista oli 220 (227) eli 7.1 % (7.5 %) ruotsinkielisiä ja 7 (12) eli 0.2 % (0.4 %) vieraskielisiä. Kertomusvuoden aikana otettiin huostaan 941 (963) ja poistettiin 731 (881) lasta, joten toimiston luetteloihin v:een 1959 jäi 2 360 (2 150) lasta.

Eri sairaaloissa hoidettiin vuoden kuluessa yhteensä 139 (106) lasta 4 630 päivää, näistä yksinomaan sairaalahoitoa saaneita oli 2 lasta 254 hoitopäivää. Seuraavaan vuoteen jäi sairaaloihin 11 (11) lasta.

Vajaakykyisiä tai poikkeuksellisia lapsia oli eri laitoksissa vuoden päättyessä 422 (365) ja perhehoidossa 41 (32). Näiden huoltoja suunniteltaessa pyydettiin psykiatrin tai psykologin lausunnot joko viraston sosiaalilääkärin toimistosta, kaupungin kansakoulujen tai terveydenhoitolautakunnan kasvatustieteiden osastolta, Kivelän sairaalan hermo- ja mielitautiosastolta, Auroran sairaalan psykosomaattiselta osastolta taikka Samfundet Folkhälsanin mentaalihygienisestä neuvolasta.

Poikkeuksellisten lasten lukumäärä ja sijoituspaikat selviävät seuraavasta yhdistelmästä: ¹⁾

Sijoituspaikka	Lapsia									Huoltopäiviä	
	Jäljellä v:sta 1957		Uusia		Yh- teen- sä	Eronneita		Jäljellä v:een 1959		Kaik- kiaan	Keskim. hoidok- kia koh- den
	P.	T.	P.	T.		P.	T.	P.	T.		
Kaatumatautisten huoltolaitokset	—	—	1	1	2	—	—	1	1	697	348.5
Vajaamielisten laitokset	56	51	15	5	127	2	4	68	52	40 088	315.7
Heikkomielisten lasten lastenkodit	37	27	5	2	71	6	4	41	25	23 855	336.0
Hoito- ja tarkkailukodit	6	2	7	4	19	6	3	7	2	3 833	201.7
Sairaalat	1	2	1	1	5	1	—	1	2	1 116	223.2
Tavalliset lastenkodit	112	71	47	25	255	22	15	138	84	79 034	309.9
Perhehoito Helsingissä	4	4	4	2	14	1	—	7	6	4 218	301.3
Perhehoito muualla	13	11	8	2	34	—	—	16	12	9 522	280.1
Yhteensä	229	168	88	42	527	38	26	279	184	162 363	308.1

Kaikista vajaakykyisistä lapsista oli syvästi vajaamielisiä 275 (245), heikkomielisiä 145 (151) ja muuten poikkeavia 107 (100).

Kaupungin omiin laitoksiin sijoitetuista lapsista oli 148 (133) syvästi vajaamielisiä 101 (99) heikkomielisiä ja 62 (64) muuten poikkeavia.

Hoidokkien vaihtuminen kaupungin laitoksissa selviää seuraavasta yhdistelmästä:

	Sofianlehdon vastaanotto-koti			Kullatorpan lastenkoti	Malmin lastenkoti	Nukarin lastenkoti	Toivolän oppilaskoti	Hyvösen lastenkoti	Päivolän lastenkoti	Herttoniemen vast.ottokoti	Vast.ottokoti Lemmälä	Kallion nuorisokoti	Reijolan nuorisokoti	Metsäkummun hoitokoti	Yhteensä
	Osasto														
	A	B	C												
V:sta 1957 hoitoon jääneitä	111	30	47	24	39	31	68	32	18	—	—	12	13	11	436
V. 1958 hoitoon otettuja	210	156	107	12	7	4	15	14	5	24	1	17	4	16	592
Yhteensä	321	186	154	36	46	35	83	46	23	24	1	29	17	27	1 028
Näistä:															
a) Edelleen toimiston hoidossa olleen sijoitettiin:															
yksityishoitoon	29	17	7	—	2	—	—	3	—	—	—	—	—	3	61
toiseen lastenkotiin	68	46	48	5	3	3	2	5	4	—	—	—	—	5	189
sairaalaan	4	3	3	3	—	—	1	1	—	—	—	—	—	—	15
b) Toimiston hoidosta luovutettiin:															
vanhempainsa hoitoon	95	88	47	1	2	—	3	3	1	11	1	2	1	9	264
toiseen maksuttomaan hoitoon	12	4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	17
toisen kunnan hoitoon	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1
muihin lastenhuoltolaitoksiin	—	—	1	—	—	1	3	—	—	—	—	3	1	—	9
kuoli	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3
poistettiin muista syistä	—	—	—	1	—	—	3	—	—	—	—	4	4	—	12
Poistettuja yhteensä	211	158	107	10	7	4	12	12	5	11	1	10	6	17	571
V:een 1959 jääneitä	110	28	47	26	39	31	71	34	18	13	—	19	11	10	457

¹⁾ Jos lapsi on ollut useammassa sijoituspaikassa, eronneet ja seuraavaan vuoteen jääneet eivät täsmää laitoksittain, koska lapsi on merkitty sen sijoituspaikan ryhmään, jonne hän on jäänyt seuraavaan vuoteen ja kaikki huoltopäivät on laskettu mainitun ryhmän hyväksi.

Muihin laitoksiin ja perhehoitoon sijoitetut lapset. Muihin kuin kaupungin omistamiin laitoksiin ja perheisiin sijoitettujen lasten vaihtuminen näkyy seuraavista luvuista. Ker-
tomusvuonna hoitoon otettujen ryhmään voi sama lapsi sisältyä useampaan kertaan, jos
hän vuoden aikana oli useammassa hoitopaikassa. Näin oli asianlaita maaseudulle laitos-
hoitoon sijoitettuun 41 lapseen, Helsinkiin laitoshoitoon sijoitettuun 27 lapseen sekä Hel-
sinkiin perhehoitoon sijoitettuun 6 lapseen ja maaseudulle perhehoitoon sijoitettuun 37
lapseen nähden.

	Laitoksiin sijoitet- tuja lapsia		Yksityisiin perhei- siin sijoitettuja lapsia		Yhteensä
	Helsinkiin	Maaseu- dulle	Helsinkiin	Maaseu- dulle	
V:sta 1957 hoitoon jääneitä	246	223	274	883	1 626
V. 1958 hoitoon otettuja	316	201	126	312	955
Yhteensä	562	424	400	1 195	2 581
Näistä:					
a) Edelleen toimiston hoidossa ollen:					
siirrettiin toiseen sijoituspaikkaan	21	28	10	23	82
siirrettiin kunnan lastenkotiin	12	49	11	51	123
siirrettiin yksityiseen lastenkotiin	71	40	5	22	138
siirrettiin sairaalaan	6	4	2	5	17
b) Toimiston hoidosta poistettuina:					
siirrettiin työhuolto-osastolle	—	—	—	—	—
siirrettiin suojelukasvatustoimiston huoltoon	2	1	1	1	5
luovutettiin vanhempainsa hoitoon	166	52	22	92	332
luovutettiin toisen kunnan huoltoon	—	—	—	—	—
lähetettiin muihin lastenhuoltolaitoksiin	—	—	—	—	—
pääsi ottolapseksi tai luovutettiin yksityishoittoon	9	2	7	21	39
poistettiin työkykyiseksi tultuaan	—	11	8	14	33
poistettiin muista syistä	1	1	5	5	12
kuoli	—	—	—	1	1
Poistettuja yhteensä	288	188	71	235	782
V:een 1959 jääneitä	274	236	329	960	1 799

Perhehoitoon annettuja lapsia koetettiin mahdollisuuksien mukaan sijoittaa sukulaisten luo. Maaseudulla sijaitsevien hoitokotien sopivaisuudesta hankittiin lautakunnan tiheim-
mille sijoitusalueilleen asettamien paikallisasiamiesten ja sosiaalilautakuntien sekä tervey-
denhoitoviranomaisten välityksellä tarpeelliset tiedot. Helsinkiin perheisiin sijoitettujen
lasten hoitoa ja kasvatusta valvoivat lähinnä lastensuojeluviraston huoltotarkastajat ja
lastenhoidon neuvoloiden terveyssisarit; maaseudulla tämän tehtävän suorittivat asian-
omaiset sosiaalilautakunnat osittain lautakunnan omien paikallisasiamiesten avustamina.
Myös lastensuojeluviraston tarkastajat suorittivat tarkastuskäyntejä maaseudulle.

Kaikki kouluiässä olevat normaalikykyiset lapset kävivät kansakoulua, joista vieraille
kunnille menevät koulumaksut lautakunta suoritti omista määrärahoistaan. Sitäpaitsi
lautakunta järjesti 133:lle (81) kansakoulukurssin suorittaneelle lapselle tilaisuuden saada
taipumusten mukaista opillista tai ammatillista jatko-opetusta käyttäen tähän tarkoituk-
seen yhteensä 7 404 581 (6 104 555) mk. Edellisen vuoden kustannusten korvauksia saa-
tiin sosiaaliministeriöltä 1 564 700 mk.

Maaseudulle perhehoitoon sijoitettujen lasten lukumäärä oli vuoden alussa 883 (804).
Näistä poistettiin 235 (234) ja uusia sijoitettiin 312 (313), joten vuoden päättyessä luku-
määrä oli 960 (883).

Palkattuja asiamiehiä oli lautakunnalla Espoossa, Vihdissä, Tuusulassa, Lohjalla,
Nurmijärvellä, Sipoossa (2), Hyvinkäällä, Mäntsälässä, Nummella, Somerolla, Jokioissa,
Siuntiossa, Kiikalassa, Pusulassa, Lopella, Orimattilassa, Marttilassa ja Koskella Tl.

Hoitomaksut perhehoitoon sijoitetuista lapsista vaihtelivat lasten iästä, terveyden-
tilasta, kasvatusvanhempien sukulaisuudesta ym. asiaan vaikuttavista seikoista johtuen
2 000 mk:sta 12 000 mk:aan kuukaudelta. Laitosten hoitomaksut taas olivat 300—1 600

mk hoitovuorokaudelta. Kun lisäksi otetaan huomioon vieraiden kuntien velkomat koulumaksut sekä sairaanhoito- ja matkakustannukset kuin myös myönnetyt vaateavustukset, tulivat lautakunnan näin sijoittamat lapset, lukumäärältään 2 581 (2 455) aikaisemmin mainitut koulutuskustannukset huomioon ottaen maksamaan yhteensä 220 898 109 (195 013 947) mk eli keskimäärin 85 586 (79 435) mk vuodessa kutakin lasta kohden.

Suojeluvalvonta. Suojeluvalvontaan jäi edelliseltä vuodelta 124 (126) lasta. Vuoden aikana poistettiin valvonnasta 45 (55) ja valvontaan määrättiin uusina tapauksina 73 (78) lasta, joten v:een 1959 jäi 152 (124) valvottavaa.

Au-lasten valvonta. Avioliiton ulkopuolella syntyneiden lasten hoidon ja kasvatuksen valvonnasta vastasi lastenhuoltotoimisto. Kertomusvuoden aikana oli 4 224 (4 156) au-lastat toimiston valvonnassa. Lasten jakautuminen sijoituspaikan ym. perusteella selviää eripainoksen taulukko-osasta.

Kasvatillapset. Lastensuojelulautakunnan valvonnan alaisina oli yhteensä 818 (1 005) kasvattilasta, joista poikia 375 (461) ja tyttöjä 443 (544). Näistä oli avioliiton ulkopuolella syntyneitä 441 (543) ja aviolapsia 377 (462). Uusia tapauksia ilmoitettiin vuoden aikana 188.

Lastensuojeluviraston huoltotarkastajat huolehtivat kasvattilasten hoidon ja kasvatuksen valvonnasta, kukin omassa toimintapiirissään.

Jälkivalvonta. Perheisiin sijoitetut lapset eivät yleensä kaivanneet jälkivalvontaa. Eräät maalta kaupunkiin siirtyneet 16 vuotta täyttäneet lapset joutuivat toimiston valvottaviksi, samoin eräät poikkeukselliset tai omaisten tukea vaille olevat laitoksista poistetut alaikäiset. Edelliseltä vuodelta jäi jälkivalvontaan 26 (16) nuorta henkilöä. Kertomusvuonna määrättiin valvontaan 19 (11) henkilöä ja poistettiin 11 (1), joten jälkihuoltoa saavia oli vuoden lopussa 34 (26). Toivolan entisiä hoidokkeja valvottiin osittain laitoksesta käsin.

Nuoret kotiapulaiset. Kotiapulaislain nojalla määrättiin kertomusvuoden aikana valvontaan 11 (15) nuorta kotiapulaista ja poistettiin luettelosta 15 (24). Edelliseltä vuodelta jäi valvontaan 14 (23), joten v:een 1959 siirtyi 10 (14) valvottavaa nuorta kotiapulaista.

Lasten kesävirkestystoiminta. Tarjotakseen vähävaraisten perheiden lapsille mahdollisuuden päästä kesäksi maalle lastensuojeluvirasto jakoi matkalippuja 15 vuotta nuoremmille lapsille ja pienten lasten saattajille. Lippuja jaettiin kaikkiaan 392 (329), joista 278 (220) lapsille ja 114 (109) saattajille. Edelleen hankittiin sellaisille lapsille, joiden vanhemmilla ei ollut sukulaisia tai tuttavita, jotka olisivat ottaneet lapset hoitoonsa ilman maksua, kesäkoteja tavallisen sijoitusmäärärahan puitteissa yhteensä 744 (688), joista 535 (498) perheisiin, jolloin lastenhuoltotoimisto välitti hoitomaksut ja vastasi kotien valvonnasta. Eräissä tapauksissa lapset saivat olla koko kesän maalla, muuten oli oleskelu lyhytaikaisempaa. Ennen maalle lähettämistä toimitettiin lasten terveystarkastus.

Kustannukset jaetuista matkalipuista nousivat 621 830 (831 477) mk:aan ja koko kesävirkestystoiminnasta 8 805 080 (8 269 441) mk:aan. 70 (66.4) % lapsista sai ilmaisen kesäsijoituksen. Lasten vanhemmat suorittivat sijoitusmaksun kokonaan 19.2 (12.2) %:n ja osan maksusta 10.8 (21.4) %:n osalta.

Mainittakoon, että kesäkoteihin sijoitetuista lapsista oli 328 (327) tyttöjä ja 416 (361) poikia, avioliiton ulkopuolella syntyneitä lapsia oli 84 (77), avio- tai asumuserolapsia 241 (212), suurperheiden lapsia 184 (162) ja huoltoapua saavien perheiden lapsia 223 (270).

Apulastentarha Aulan lasten kesävirkestystoiminta rahoitettiin melkein kokonaan kaupungin varoista. Näin 46 (24) syvästi vajaamielistä lasta pääsi Aula-työkotien Kannatusyhdistyksen ylläpitämään kesäsiirtolaan.

Kokoukset. Lastenhuoltojaosto piti 17 (15) kokousta.

Suojelukasvatustoimisto

Suojelukasvatusta tarvitsevia lapsia ja nuoria henkilöitä koskevia ilmoituksia saapui toimistoon kertomusvuoden aikana kaikkiaan 1 932 (1 734), jotka ilmoitusten syyn sekä sen aiheuttamien toimenpiteiden mukaan ryhmittyivät seuraavasti:

	Alle 16 v.		16—17 v.		Kaikkiaan		Yhteensä
	Poikia	Tyttyjä	Poikia	Tyttyjä	Poikia	Tyttyjä	
<i>Ilmoituksen syy:</i>							
Lsl. 8 § 1 mom. e-kohta:							
Luvaton ansiotoimi	2	—	—	—	2	—	2
Oppivelvollisuuden laiminlyönti	68	18	—	—	68	18	86
Lsl. 8 § 2 mom.:							
Rangaistava teko:							
Syyttäjän käsittelemättä	561	48	16	9	577	57	634
Syyttäjä jättänyt syyttämättä, LNR 2 §	6	—	7	—	13	—	13
Oikeus jättänyt tuomitsematta LNR 3 §	43	7	68	18	111	25	136
Irtolaistapainen elämä	71	74	46	105	117	179	296
Tavattu juopuneena	64	3	260	12	324	15	339
Muu syy	120	46	199	61	319	107	426
V. 1958 saapuneita ilmoituksia, yhteensä	935	196	596	205	1 531	401	1 932
V:sta 1957 jäljellä olevia ilmoituksia	141	44	75	29	216	73	289
Ilman uutta ilmoitusta käsiteltäväksi otettuja asioita	8	1	—	1	8	2	10
Kaikkiaan	1 084	241	671	235	1 755	476	2 231
<i>Toimenpiteet:</i>							
Osaston määräämä tai vahvistama toimenpide:							
Lsl. 9 § 2 mom. b-kohta, varoitus	39	2	131	9	170	11	181
Lsl. 9 § 2 mom. c-kohta, toistaiseksi huostaanotto	25	4	1	3	26	7	33
Lsl. 9 § 2 mom. d-kohta, toimitettu kotikuntaansa	13	8	2	15	15	23	38
toimitettu lääkärin hoitoon	4	—	1	2	5	2	7
muu toimenpide	379	44	78	10	457	54	511
Lsl. 9 § 2 mom. e-kohta, suojeluvalvojan määrääminen	39	7	12	16	51	23	74
Lsl. 9 § 1 mom., huostaanotto	2	—	—	—	2	—	2
Lsl. 11 §, kodin ulkopuolella kasvattaminen sopimuksen nojalla	48	11	10	6	58	17	75
Lsl. 12 §, kodin ulkopuolella kasvattaminen, lastensuojelulautakunnan päätöksen nojalla	4	—	2	—	6	—	6
Nuorisohuoltajan toimenpide	265	117	175	123	440	240	680
Ei mitään toimenpidettä	126	20	199	36	325	56	381
V. 1958 käsiteltyjä asioita yhteensä	944	213	611	220	1 555	433	1 988
V:een 1959 jääneitä ilmoituksia	140	28	60	15	200	43	243
Kaikkiaan	1 084	241	671	235	1 755	476	2 231

Ilmoitukset koskivat 1 471 lasta ja nuorta henkilöä, joista alle 16-vuotiaita poikia oli 736 ja tyttöjä 153 sekä 16—17 vuotiaita poikia 429 ja tyttöjä 153. Juopuneina tavattujen määrää osoittavat luvut ovat huomattavasti suuremmat kuin edellisenä vuonna (266). Erällä muillakin aineilla kuin alkoholilla itsensä humalluttaneita koskevat ilmoitukset on osittain merkitty tähän ryhmään. Eräät poliisinkin lastensuojeluvirastolle ilmoittamat juopumuspidätykset osoittautuivat tällaisiksi tapauksiksi.

Taulukossa esitetyn lisäksi käsiteltiin toimistossa 47:n (poikia 35, tyttöjä 12) yli 18 vuotiaana ilmoitetun nuoren asiaa, joista 14:ään nähden suoritettiin huoltoa (poikia 6, tyttöjä 8).

Tutkimuksen yhteydessä saatiin asiantuntija-apua lastensuojeluviraston sosiaalilääkärin toimistolta sekä eräissä tapauksissa muilta kasvatusneuvoloilta ja yksityislääkäreiltä. Psykiatrasta hoitoa tarvitsevia sijoitettiin mahdollisuuksien mukaan sairaaloihin ja Metsäkummun hoitokotiin. Työnvälitystoimiston ammatinvalintapsykologilta pyydettiin lausuntoja, minkä lisäksi ammatinvalintapsykologi suoritti soveltuvuustutkimuksia Ryttylän koulukodissa.

Huoltolaitokset. Suojelukasvatustoimiston kaupungin huoltolaitoksiin sijoittamien lasten ja nuorten henkilöiden vaihtuminen ilmenee seuraavasta yhdistelmästä:

Huoltolaitos	Lapsia					Huoltopäiviä	
	Jäljellä v:sta 1957	Uusia	Yhteensä	Eronneita	Jäljellä v:een 1959	Kaikkiaan	Keskimäärin hoidokkia kohden
Kallion nuorisokoti	9	10	19	15	4	1 954	102.8
Vastaanottokoti Lemmilä	14	45	59	45	14	4 672	79.2
Ryttylän koulukoti	49	45	94	45	49	17 051	181.4
Toivoniemen koulukoti ...	7	9	16	16	—	1 219	76.2
Sofianlehto C-os.	—	15	15	14	1	552	36.8
Reijolan nuorisokoti	4	6	10	6	4	1 691	169.1
Metsäkummun hoitokoti...	3	—	3	2	1	510	170.0
Oppilaskoti Toivola	1	4	5	3	2	729	145.8
Yhteensä	87	¹⁾ 132	¹⁾ 221	146	75	28 378	128.4

Muissa laitoksissa oli kertomusvuoden aikana yhteensä 217 lasta. Näistä oli jäljellä edellisestä vuodesta 69 poikaa ja 20 tyttöä. Vuoden kuluessa sijoitettiin niihin 81 poikaa ja 47 tyttöä. Huoltopäiviä oli 35 725.

Pysyvää koulukotikasvatusta tarvitsevat sijoitettiin suurimmaksi osaksi valtion koulukoteihin.

Perhehoidossa oli vuoden aikana 38 lasta yhteensä 6 495 päivää. Näistä oli jäljellä edellisestä vuodesta 11 poikaa ja 2 tyttöä. Seuraavaan vuoteen jäi 12 poikaa ja 9 tyttöä.

Sairaaloissa hoidettiin vuoden aikana 27 lasta yhteensä 1 777 päivää; 12 poikaa ja 7 tyttöä oli sitäpaitsi jossakin muussa laitoksessa. Seuraavaan vuoteen jäi sairaalaan 4 poikaa ja 4 tyttöä.

Pysyväisessä valvonnassa olleet näkyvät seuraavasta taulukosta.

	Suojausvalvonnan alaisia		Laitoshuollon jälkivalvonnan alaisia tai perheisiin sijoitettuja		Valvottavia kaikkiaan		
	Valvojan ollessa				Poikia	Tyttöjä	Yhteensä
	Lastensuojeluviranomainen	Yksityisen henkilö	Lastensuojeluviranomainen	Yksityisen henkilö			
Jäljellä v:sta 1957	117	40	52	5	149	65	214
V. 1958 valvontaan tulleita	54	19	30	1	65	39	104
Yhteensä	171	59	82	6	214	104	318
Näistä:							
Muutti toiselle paikkakunnalle, vihittiin avioliittoon, kuoli tai valvonnan määräaika päättyi	13	7	15	1	18	18	36
Poistettiin valvonnasta myönteisin tuloksin	30	17	2	1	36	14	50
Otettiin lastensuojelulautakunnan huostaan tai sijoitettiin jälleen lastenhuoltolaitokseen	10	3	1	—	10	4	14
Valvonta lopetettiin tuloksettomana	3	3	2	—	5	3	8
Tuomittiin rikoksesta tai siirrettiin huoltolautakunnan alkooholisti- ja irtolaishuolto-osaston huollettavaksi	15	1	6	2	18	6	24
V:een 1959 jääneitä	100	28	56	2	127	59	186
Yhteensä	171	59	82	6	214	104	318

Ansiotyötä koskevan luvan myönsi suojelukasvatusjaosto 77 alaikäiselle henkilölle.

¹⁾ Hoidoin siirtyessä kaupungin hoitolaitoksesta toiseen tulee hän lasketuksi sekä laitoksesta eronneena että laitokseen otettuna hoidokkina ja sisältyy siis kahdesti kokonaissummaan.

Jälkihuolto. Laitoksista poistettujen tyttöjen jälkihuoltoa hoiti toimiston huoltotarkastaja. Poikien jälkihuollon hoitivat toimiston huoltotarkastajat paitsi Ryttylän koulukodin oppilaiden jälkihuoltoa (ei sisälly edellä esitettyyn valvontatilastoon), jonka suoritti koulukodin oma kuraattori.

Alaikäiset lainrikkijat. Nuorista rikoksentehtäjäistä annetun lain määräämät tehtävät hoiti useimmissa tapauksessa suojelukasvatustoimiston puolesta Vankeusyhdistyksen nuorisovalvontatoimisto. Tämä suoritti henkilötutkinnot Helsingin raastuvanoikeudelle 15 vaan ei 21 vuotta täyttäneinä rangaistavan teon tehneistä, syytteeseen asetetuista ja huolehti nuorisohuoltajan tarkastuksen alaisena ehdollisesti tuomittujen nuorten rikoksentehtäjäin valvonnan järjestelystä sekä, milloin tutkittava oli 15 vaan ei 18 vuotiaana tehnyt rikoksensa, lastensuojeluasetuksen määräämästä lautakunnan edustuksesta oikeudessa. Poliisikuulusteluissa oli läsnä suojelukasvatustoimiston edustaja. Tällaisia kuulusteluja oli 925 (862) alaikäistä koskevassa asiassa.

Eräät yksityiset henkilöt toimivat kasvatuksellisen tuen tarpeessa olevien ja siveellisesti hairahtuneiden alaikäisten valvojina. Näille maksettiin palkkiota 750 mk kuukaudessa valvottavaa kohden. Samasta määrärahasta myönnettiin tilapäisiä avustuksia harastusvälineiden hankkimiseen valvottaville tunnustukseksi hyvästä käytöksestä.

Nuorisorikollisuuden määrää Helsingissä valaisevat seuraavat tiedot rikospoliisin kertomusvuoden aikana tutkimista rikokseen syylliseksi todetuista alaikäisistä henkilöistä:

	Poikia	Tyttöjä	Yhteensä
Alle 15-vuotiaita	612	35	647
15—17 »	305	44	349
18—20 »	228	59	287
Yhteensä	1 145	138	1 283 (1 254)

Poliisilaitoksen huolto-osastossa pidätettiin irtolaistapaisen elämän takia 133 (134) alle 18 vuotiaasta henkilöä, joista poikia 48 ja tyttöjä 85. Pidätyksiä saman henkilön uusiintuneet pidätykset mukaanluettuina oli 154 (149), joista 55 poikia ja 99 tyttöjä koskevia.

Kertomusvuoden aikana saapui suojelukasvatustoimistolle seuraavat tiedot poliisin pidättämisestä alle 18 vuotiaista juopuneista: pidätyksiä oli 324 (244), joista 311 poikia ja 13 tyttöjä koskevia ja pidätettynä oli 262 (184) henkilöä, joista 250 poikia ja 12 tyttöä.

Edellä luetelluista tulivat suojelukasvatustoimiston huollettaviksi alle 15 vuotiaana rikkomuksen tehneet sekä ne 15—17 vuotiaana rikoksen tehneet, jotka nuorista rikoksentehtäjäistä annetun lain nojalla jätettiin syyttämättä tai tuomitsematta. Tuomituista 15—17 vuotiaana rikoksen tehneistä tuli osa suojelukasvatustoimiston huollettaviksi, pääosan jäädessä yksinomaan rikosoikeudellisten toimenpiteitten varaan tai ehdollisesti tuomittuina oikeusministeriön määräämään valvontaan. Suojelukasvatustoimiston huollettaviksi tulivat edelleen kaikki edellä mainitut irtolaistapaisen elämän takia ilmoitetut tai juopuneena pidätetyt, lukuun ottamatta niitä, jotka jäivät huoltolautakunnan huollettaviksi, koska olivat jo täyttäneet 18 vuotta ennenkuin toimenpiteisiin voitiin ryhtyä.

Ulkomaille matkustavan nuorisovalvomiseksi ja huoltamiseksi oli suojelukasvatustoimisto yhteistoiminnassa etenkin Turun ja Tukholman lastensuojeluviranomaisten kanssa. Ruotsiin aiheuttomasti matkustaneiden alle 18 vuotiaiden aiheuttama pulma on huomattavasti helpottunut.

Kaikki suojelukasvatustoimiston huollettaviksi tulleet em. tapaukset sisältyvät alussa mainittuihin tilastoihin.

Poliisiviranomainen on 236 (267) tapauksessa pyytänyt lautakunnalta suostumusta siihen, että alle 21 vuotias nuori rikoksentehtäjä saataisiin tuomita rangaistusmääräysmenetelyin. Kaikki nämä pyynnöt ovat tulleet maaseudun poliisiviranomaisilta. 189 pyyntöön on annettu suostumus, 21 eväty, 18 oli vielä vuoden lopussa käsittelemättä ja 8 ilmoitettua tapauksista oli sellaisia, jotka siirrettiin muiden sosiaalilautakuntien käsiteltäviksi tai muuten eivät aiheuttaneet suojelukasvatustoimiston toimenpiteitä.

Kokoukset. Suojelukasvatustaosto piti vuoden aikana 17 kokousta.

Elatusaputoimisto

Elatusaputoimiston tärkeimpinä tehtävinä olivat avioliiton ulkopuolella syntyneiden lasten luetteloiminen, elatusvelvollisuuden tutkiminen ja elatussopimusten tai -tuomioiden aikaansaaminen sekä elatusmaksujen periminen. Elatusaputoimiston tehtäviin kuului lisäksi välien rikkoutumisen vuoksi erillään asuvien puolisoitten lasten samoin kuin asumus- ja avioerolasten elatusavun periminen. Pääasiallinen toiminta kohdistui elatusapujen perimiseen eri tavoin, viime kädessä toimittamalla laiminlyöjät työlaitokseen. Uusia työlaitosesityksiä tehtiin lääninhallitukselle elatusavun laiminlyömisestä asumus- ja avioerolasten kohdalla 323 sekä avioliiton ulkopuolella syntyneiden kohdalla 126 tapauksessa. Lääninhallituksen päätös saatiin yhteensä 290 tapauksessa. Päätöksistä oli hylkääviä eri syistä yhteensä 13. Huoltoapulain 42 §:n perusteella käsiteltiin elatusapujaostossa työlaitoksessa olevien elatusvelvollisten 247 työloma-anomusta ja 223 tapauksessa määrättiin työlomalla ollut palautettavaksi työlaitokseen.

Lapset, äidit ja elatusvelvolliset. Toimiston kirjoihin merkittyjen avioliiton ulkopuolella syntyneiden lasten luku oli seuraava:

V:sta 1957 jäljellä olevia	3 675	Luettelosta poistettuja	470
Uusia tapauksia	567	V:een 1959 siirtyneitä	3 772

Seuraavat yhdistelmät valaisevat vuoden lopulla luetteloissa olleiden lasten äitien sekä elatusvelvollisten siviilisäätystä, ikää ja ammattia lasten syntyessä:

Siviilisäätty	Äitejä	Elatusvel- vollisia	Ikä, vuotta	Äitejä	Elatusvel- vollisia
Naimattomia	3 136	1 491	—15	2	2
Leskiä ja laillisesti eronneita..	502	326	16—19	433	148
Naimisissa olevia	108	1 020	20—24	1 272	843
Tietoja puuttuu	26	935	25—29	910	774
Yhteensä	3 772	3 772	30—34	638	536
			35—39	377	362
			40—49	125	305
			50—	—	92
			Tietoja puuttuu	15	710
			Yhteensä	3 772	3 772

Ammatti	Äitejä	Elatusvel- vollisia
Virkamiehiä ja vapaiden ammattien harjoittajia	123	310
Talonomistajia ja vuokraajia	3	—
Maatalouden ja sen sivuelinkeinojen harjoittajia	40	146
Itsenäisiä liikkeenharjoittajia	232	212
Liikeapulaisia ja työnjohtajia	775	316
Tehdas- ym. ammattityöntekijöitä	1 011	1 124
Muita työntekijöitä	191	450
Merimiehiä ja kalastajia	7	139
Yleisessä palveluksessa tai yksityisissä laitoksissa toimivaa palvelus- kuntaa	237	284
Yksityisiä palvelijoita	687	—
Muun elinkeinon harjoittajia	33	7
Henkilöitä ilman varsinaista tai tunnettua ammattia	433	784
Yhteensä	3 772	3 772

Avioliiton ulkopuolella syntyneiden lasten hoitoa ja kasvatusta valvoivat sosiaali-ohjesäännön määräysten mukaisesti lasten huoltotoimiston asianomaiset viranhaltijat. Näiden antamien tietojen mukaan lasten hoito oli seuraava:

Äidin luona olevista lapsista sai:	%	Kasvatusäidin luona olevista lapsista sai:	%
Hyvän hoidon	87.2	Hyvän hoidon	88.7
Suhteellisen hyvän hoidon	12.6	Suhteellisen hyvän hoidon	11.3
Epätyydyttävän hoidon	0.2	Epätyydyttävän hoidon	
Äidin koti oli:	%	Kasvatusäidin koti oli:	%
Hyvässä kunnossa	78.0	Hyvässä kunnossa	83.4
Suhteellisen hyvässä kunnossa	19.2	Suhteellisen hyvässä kunnossa	13.9
Epätyydyttävässä kunnossa	2.8	Epätyydyttävässä kunnossa	2.7

Lastenvalvojan luetteloissa olevista lapsista kuoli vuoden aikana 11, joista 7 oli sairaalassa, 1 lastenkodissa ja 3 kotona.

Kuoleman syy:	Kuoleman syy:		
Keskonen	3	Synnytyksen yhteydessä	1
Keuhkokuume.....	2	Tapaturma (jäi junan alle)	1
Keuhkokatarri	1	Vaikea lihasheikkous	1
Kurkunpää tulehdus	1	Vesipää.....	1

Selvitystoimenpiteet. Elatusvelvollisuuden alustavan selvityksen suoritti lastenvalvoja äitien antamien tietojen perusteella. Asianosaisten ja lastenvalvojan keskinäisissä neuvotteluissa koetettiin kussakin tapauksessa saada aikaan elatussopimus, mutta jos elatusvelvolliseksi makaa jaksi ilmoitettu kieltäytyi sopimasta tai elatusavun määrästä ei päästy yksimielisyyteen eikä lapsen äiti vastustanut oikeudenkäyntiä, otettiin elatusvelvollista vastaan haaste sitten, kun lastenvalvoja oli hankkinut todistusaineistoa siinä määrin, että oikeudenkäyntiin oli syytä ryhtyä.

Elatusvelvollisuus selvitettiin lopullisesti asianosaisten keskinäisellä ja lautakunnan vahvistamalla sopimuksella 229 tapauksessa, joista aikaisemmin tehtyjen sopimusten korotuksia 34.

Oikeudessa oli edelliseltä vuodelta siirtyneitä juttuja vireillä 54 ja uusia haasteita otettiin 187. Koska näistä 26 tapauksessa vastaajaa ei saatu laillisesti haastetuksi ja 35 juttua sovittiin sekä 52 siirtyi seuraavaan vuoteen, käsiteltiin oikeudessa siis 130 avioliiton ulkopuolella syntyneen lapsen elatusapukannetta. Jutuista voitettiin 96, hävitettiin 20 riittämättömien todisteiden vuoksi ja 14 tapauksessa oli oikeudenkäynnistä luovuttava toistaiseksi joko siksi, että lapsen äidiltä ei voitu saada tarpeellista lisäselvitystä tai muusta jutun käsittelyn aikana ilmenneestä erityisestä syystä, jolloin hylkäävä päätös oli selvästi odotettavissa. Kaikkiaan esiinnyttiin oikeudessa näissä jutuissa 387 kertaa. Lisäksi lastenvalvojan toimesta otetuista haasteista saatiin muualla kuin Helsingin raastuvan-oikeudessa päätös kolmessa elatusavun korotusasiassa ja kolmessa elatusvelvollisuuden vahvistamista koskevassa asiassa.

Lastenvalvojan toimesta haettiin alioikeuksien päätöksiin muutosta 11 tapauksessa ja 19 tapauksessa valvottiin vastaajan puhevallan käyttäminen hovioikeudessa elatusasiassa vastaajan haettua muutosta alioikeuden antamaan päätökseen.

Toimisto antoi aikaisempaan tapaan toisten kuntien lastenvalvojille ja muille sosiaali-viranomaisille virka-apua lastenvalvojen toimialaan kuuluvissa tehtävissä. Virka-avunpyyntöjen kokonaismäärä oli 570. Lisäksi esiinnyttiin oikeudessa toisten kuntien lastenvalvojain puolesta 22 kertaa.

Toimiston tiliasema oli vuoden päättyessä seuraava:

Tulot:

Siirto v:sta 1957:	Au- lasten puo- lesta, mk	Aviolas- ten puolesta mk	Yhteensä mk
Lastenvalvojan säästötilin, postisiirtotilin ja kas- san saldo	—	—	3 553 674
Valvottujen säästötilien saldo	17 054 121	662 036	17 716 157
Lapsille perityt elatusmaksut	58 438 000	56 273 690	114 711 690
Kaupungille suoritettavat hoitomaksujen kor- vaukset	16 118 229	2 788 155	18 906 384

	Au- lasten puo- lesta, mk	Avioiasten puolesta mk	Yhteensä mk
Yksityisiltä perityt oikeuskulujen korvaukset	1 141 928	329 855	1 471 783
Yksityisiltä perityt tilittämättä kaupungille	—	—	10 000
Kaupungin suorittamat oikeuskulujen korvaukset	355 670	7 339	363 009
Yksityisiltä perityt tilapäisten avustukset	—	—	10 000
Korkotuloja	706 430	30 038	736 468
Lastenvalvojan säästötilin, talletustilin ja posti- siirtotilin korko	—	—	91 235
		Yhteensä	157 570 400

M e n o t:

Huoltajille suoritettut lastenhoitokorvaukset	57 239 431	56 278 134	113 517 565
Kaupungille suoritettut hoitomaksujen korvaukset	16 118 229	2 788 155	18 906 384
Kaupungille suoritettut oikeuskulujen korvaukset	—	132 984	132 984
Oikeuskuluihin käytetty	1 497 598	204 210	1 701 808
Myönnetyt tilapäiset raha-avustukset	9 600	—	9 600
Kaupungille suoritettut tilapäisten avustusten kor- vaukset	400	—	400
Kaupungille maksettu lastenvalvojan säästöalle- tus- ja postisiirtotilin korko	—	—	91 235
Siirto v:een 1959:			
Lastenvalvojan säästö ja postisiirtotilin ja kassan saldo	—	—	3 425 559
Valvottujen säästötilien saldo	19 115 836	669 029	19 784 865
		Yhteensä	157 570 400

Ottolapsiksi hyväksyttiin 78 lastenvalvojan luettelossa ollutta avioliiton ulkopuolella syntynyttä lasta.

Elatusapujaosto piti kertomusvuonna 17 kokousta.

Äitiysavustus- ja perhelisätoimisto

Äitiysavustukset. Vuoden aikana oli äitiysavustus- ja perhelisäajaostolla 24 kokousta, joissa käsiteltiin yhteensä 6 579 (6 865) äitiysavustushakemusta. Hakemuksista hyväksyttiin 6 437 (6 692) ja hylättiin 142 (173). Hylkäyspäätöksestä valitti 22 (39) hakijaa sosiaaliministeriöön. Avustus myönnettiin 6 292 (6 537) sellaiselle hakijalle, jotka olivat käyneet lääkärin, kättilön tai äitiysneuvolan tarkastuksessa ennen neljännen raskauskuukauden päättymistä ja noudattaneet tällöin saamiaan ohjeita sekä 145 (155) hakijalle, jotka olivat esittäneet pätevän syyn tämän ehdon laiminlyöntiin. Avustuksen hakijoista oli 6 232 (6 497) avioliitossa ja 347 (368) naimatonta.

Hakemuksia otti vastaan lastensuojeluviraston lisäksi 46 äitiysneuvolaa. Virastoon jätettiin 1 240 (1 546) ja neuvoloihin 5 339 (5 319) hakemusta.

Kertomusvuoden loppuun mennessä suoritettiin hakijoille edelliseltä vuodelta nostamatta jääneitä ja vuoden aikana myönnettyjä avustuksia yhteensä 29 704 500 (30 010 500) mk. Luontoisavustuksia (äitiysavustuspakkauksia) annettiin 12 519 000 (13 171 500) mk:n arvosta. Ohjekirjasia odottaville äideille jaettiin edelleenkin kaupungin kustannuksella.

Sosiaaliministeriö myönsi kertomusvuoden äitiysavustusten maksamiseen ennakkoa 10 (10) mmk.

Perhelisän hakijoita oli yhteensä 1 903 (1 939), joista hyväksyttiin 1 723 (1 812) ja hylättiin 180 (127). Veroylityksen takia hylättiin 152 (99) ja muusta syystä 28 (28) hakemusta.

Lisä myönnettiin harkinnan perusteella 246 (263) perheelle veroylityksestä huolimatta.

Lisäksi jouduttiin käsittelemään valtioneuvoston päätöksen 27. 3. 1958 perusteella 605 anomusta, jotka koskivat jo suoritettua avustuksen korottamista sekä 21 hakemusta muuten uudelleen sen vuoksi, että perheeseen oli syntynyt lapsi.

Perhelisää saaneilla 1 723 (1 812) perheillä oli lisäksi oikeutettuja lapsia yhteensä 7 067 (7 435), joista 6 900 (7 295) alle 16 vuotiaita ja 162 (136) sellaista 16 vuotta täyttänyttä, jotka oli otettava huomioon lapsen koulunkäynnin takia sekä 5 (4) työkyvyttöntä lasta.

Lapsiluvun mukaan jakaantuivat perheet seuraavasti:

Lapsia perhettä kohden	Perheitä	Lapsia perhettä kohden	Perheitä
2	267 (276)	7	48 (49)
3	149 (153)	8	12 (14)
4	762 (812)	9	3 (4)
5	332 (356)	10	1 (3)
6	146 (144)	11	3 (1)
		Yhteensä 1 723 (1 812)	

Perhelisän saajista oli 1 191 (1 276) varsinaista suurperhettä, 362 (369) leskien ja 170 (167) työkyvyttömiä perhettä.

Ammatin mukaan jakaantuivat perhelisän saajat seuraavasti:

Valtion, kunnan tai seurakunnan	Työnjohtoasemassa olevia	32 (50)
viran- ja toimenhaltijoita	Tehdas- ym. ammattityönte-	
Itsenäisiä liikkeenharjoittajia ym.	kijöitä	523 (531)
yrittäjiä	Muita työntekijöitä	498 (473)
Liike- ja varastoapulaisia, kont-	Ilman ammattia	176 (177)
toristeja ym.		
Autonkuljettajia	Yhteensä 1 723 (1 812)	
114 (129)		

Kertomusvuonna suoritetusta koko perhelisän määrästä 14 847 735 (11 910 998) mk:sta jaettiin suurille perheille 9 992 370 (8 156 000) mk, leskiperheille 2 960 620 (2 355 998) mk ja työkyvyttömiä perheille 1 894 745 (1 399 000) mk.

Avustuksen suorituksessa käytettiin edelleenkin liikkeisiin suoraan annettuja osto-osoituksia. Osan tarvikkeista hankkivat perheet itse, esittäen niistä hyväksyttävän tilityksen toimistoon.

Perhelisävaroista käytettiin viljelysten edistämiseen 27 370 (16 000) mk, kotieläimiin ja niiden rehuun 30 500 (4 000) mk, asuin- ja talousrakennusten kunnostamiseen 494 750 (323 000) mk, vuoteisiin ja vuodevaatteisiin 7 242 845 (6 464 998) mk, huonekaluihin 924 425 (697 000) mk, astioihin ja muihin taloustarvikkeisiin 639 150 (504 000) mk, ompelu- ja pesukoneisiin sekä pölynimureihin yms. 671 625 (506 000) mk, vaatetukseen 4 731 820 (3 332 000) mk ja muihin luontoissuorituksiin 85 250 (64 000) mk.

Sosiaaliministeriö myönsi kertomusvuoden perhelisien maksamista varten ennakkoa 12.5 (9) mmk.

Sosiaalilääkärin toimisto

Sosiaalilääkärin toimistossa tutkittiin 444 lasta. Tutkittaviksi ilmoitetuista siirtyi seuraavaan vuoteen 34 tapausta. Tutkituista oli sekä psykologisessa että psykiatrisessa tutkimuksessa 261, yksinomaan psykologin tutkittavana 126 ja yksinomaan psykiatrin tutkimuksessa 57. Yksilöterapiassa oli 8 lasta, joiden käyntien yhteismäärä oli 81. Psykologisia kokeita suoritettiin yhteensä 666. Laitos- ym. käyntejä tehtiin kaikkiaan 194. Henkilökunnan koulutuksen ja työn syventämisen mielessä oli toimiston ja Metsäkummun hoitokodin henkilökunnalla kerran kuukaudessa kokouksia, minkä lisäksi toimisto oli jatkuvasti kiinteässä yhteistyössä viraston lastenhuolto- ja suojelukasvatustoimistojen henkilökunnan, etenkin huoltotarkastajien, sekä laitosten henkilökunnan kanssa. Tutkituista on tarvittaessa annettu lausuntoja lastensuojelu- ja kouluviranomaisille sekä oikeutta varten.

Työntarvetta ilmeni jatkuvasti enemmän kuin toimiston työvoimalla voitiin suorittaa. Vajaamielislain voimaantulo merkitsi huomattavaa toimiston työn lisääntymistä.

Tutkimusaineisto:

	I k ä								Yhteensä		Kaik- kiaan
	0—6 v.		7—15 v.		16—18 v.		19— v.				
	P.	T.	P.	T.	P.	T.	P.	T.	P.	T.	
<i>Jäljellä v:een 1958</i>											
Lastenhuoltotoimisto	4	1	9	7	—	—	—	1	13	9	22
Suojelukasvatustoimisto	—	—	7	2	—	2	—	—	7	4	11
<i>Uusia v. 1958</i>											
Lastenhuoltotoimisto	53	33	92	59	6	6	1	3	152	101	253
Suojelukasvatustoimisto	—	—	112	20	29	22	—	—	141	42	183
<i>Uudellen ilmoitettuja</i>											
Lastenhuoltotoimisto	—	—	2	3	1	2	—	—	3	5	8
Suojelukasvatustoimisto	—	—	1	—	—	—	—	—	1	—	1
Lastenhuoltotoimisto, yhteensä	57	34	103	69	7	8	1	4	168	115	283
Suojelukasvatustoimisto, yhteensä	—	—	120	22	29	24	—	—	149	46	195
Kaikki yhteensä	57	34	223	91	36	32	1	4	317	161	478
Poistettu 1958	50	29	208	86	35	31	1	4	294	150	444
Jäljellä v:een 1959	7	5	15	5	1	1	—	—	23	11	34

Ilmoittajat ja ilmoittamisen pääsyy:

Syy	Lastenhuolto- toimisto			Suojelukasvatus- toimisto			Kaikkiaan
	P.	T.	Yhteensä	P.	T.	Yhteensä	
<i>Tutkimukseen joutumisen syy</i>	51	48	99	88	27	115	214
Heikko koulumenestys	6	3	9	4	—	4	13
Hermostolliset herkkyysoireet	9	15	24	24	1	25	49
Sopeutumisvaikeudet	17	16	33	58	23	81	114
Puhehäiriöt	2	—	2	—	—	—	2
Seksuaaliset vaikeudet	—	—	—	1	—	1	1
Kastelu	8	4	12	1	—	1	13
Tuhriminen	4	—	4	—	—	—	4
Kohtaukset	—	1	1	—	—	—	1
Muut syyt	5	9	14	—	3	3	17
<i>Lausunnon pyytämisen aihe</i>	102	62	164	53	13	66	230
Kehitystason määrittäminen	45	26	71	1	1	2	73
Vaajamielislaitokseen sijoittaminen	29	17	46	—	—	—	46
Sairaalaan sijoittaminen	5	4	9	3	7	10	19
Muuhun laitokseen sijoittaminen	5	1	6	25	2	27	33
Laitoksesta kotiuttaminen	4	1	5	23	3	26	31
Yksityiskotiin sijoittaminen	7	4	11	1	—	1	12
Adoptio	6	5	11	—	—	—	11
Oikeudenkäynti tai holhousasia	1	1	2	—	—	—	2
Sterilisaatioanomukset	—	3	3	—	—	—	3
Kaikkiaan	153	110	263	141	40	181	444

Psykologisia tutkimuksia

Älykkyystutkimukset

	T-M-L	Wechsler		Yhteensä
		Wise	Weiss	
Lastenhuoltotoimiston tytöt	61	10	1	72
» pojat	91	22	2	115
Suojelukasvatustoimiston tytöt	4	11	3	18
» pojat	22	19	10	51
Yhteensä	178	62	16	256

Luonnetutkimukset

	Ror- schach	CAT	TAT	Szondi	Muut	Yhteensä
Lastenhuoltotoimiston tytöt	27	18	6	—	1	52
» pojat	44	24	3	—	1	72
Suojelukasvatustoimiston tytöt	33	2	12	—	5	52
» pojat	121	11	60	33	9	234
Yhteensä	225	55	81	33	16	410

Eräitä yhdistelmätietoja

Lastensuojelulautakunnan täysihuollossa oli edelliseltä vuodelta jäljellä kaikkiaan 2 342 lasta. Kertomusvuoden kuluessa otettiin hoidettavaksi 1 077 lasta (1 095); joten vuoden aikana oli lautakunnan täysihuollossa yhteensä 3 419 (3 365) lasta. Näistä oli 3 076 lastenhuoltotoimiston alaista ja 328 suojelukasvatusta tarvitsevaa lasta tai nuorta henkilöä. Sitä paitsi oli 15 lasta osan vuodesta lastenhuoltotoimiston ja osan vuodesta suojelukasvatustoimiston huollossa.

Lautakunnan huoltoon otetuista lapsista oli avioliitossa syntyneitä 2 156 eli 63.1 % ja aviottomia 1 263 eli 36.9 %. Lastenhuoltotoimiston alaisiin lapsiin nähden olivat vastaavat suhdeluvut 61.1 ja 38.9 sekä suojelukasvatusta tarvitseviin lapsiin nähden 81.3 ja 18.7. Kaikista aviosyntyisistä lapsista oli 1 759:llä eli 81.6 %:lla molemmat vanhemmat elossa, 340:llä eli 15.8 %:lla oli jompikumpi vanhemmista kuollut ja 57 eli 2.6 % oli täysin orpoja. Aviottomista lapsista 657:llä eli 52.0 %:lla oli sekä isä että äiti elossa, 587:llä eli 46.5 %:lla oli isä tai äiti kuollut tai isä tuntematon ja 19:llä eli 1.5 %:lla olivat molemmat vanhemmat kuolleet tai tuntemattomia.

Suurin osa lapsista oli syntynyt Helsingissä, nimittäin 2 798 eli 82.5 % niistä, joiden syntymäpaikka oli tiedossa. Pääkaupunkia ympäröivissä kunnissa oli syntynyt 34 ja muualla Uudenmaan läänissä 91, joten muualla syntyneitä oli 469 eli 13.8 %.

Jotta saataisiin selvitettyksi, mihin yhteiskuntaluokkiin lautakunnan huollossa olevat lapset kuuluvat ryhmitettiin heidät vanhempainsa ammatin perusteella, aviosyntyiset isän ja au-lapset äidin ammatin mukaan. Sen nojalla oli mm. tehdas- ym. ammattityöntekijäin lapsia 1 557 eli 45.5 %, muiden työntekijäin 432 eli 12.6 %, palvelijoiden 276 eli 8.1 %, itsenäisten liikkeenharjoittajien 174 eli 5.1 %, liikeapulaisten ja palveluskunnan 540 eli 15.8 % sekä virkamiesten ja vapaiden ammattien harjoittajien lapsia 146 eli 4.3 %.

Toimitettujen tutkimusten mukaan oli syynä siihen, että edellä mainitut lapset otettiin lautakunnan huostaan, useimmissa tapauksissa jokin vanhemmista johtunut seikka. Ainoastaan 654:ssä eli 19.1 %:ssa tapauksista syy johtui lapsesta; 334 lasta nimittäin otettiin sairauden, vajaamielisyyden, aistivallisuuden tai raajarikkoisuuden ja 320 lasta pahatnapaisuuden vuoksi lautakunnan huostaan. Sen sijaan 2 622:ssä eli 76.7 %:ssa tapauksista syy johtui vanhemmista, 265 eli 7.8 % lapsista otettiin huollettaviksi sen vuoksi, että vanhemmilta puuttui kasvatussyky, 153:llä eli 4.5 %:lla oli jompikumpi tai molemmat vanhemmista kuolleet, 174 lasta eli 5.1 % oli vanhempiensa hylkäämiä, 623 lapsen eli 18.2 %:n vanhemmat olivat joko sairaita tai oli heillä muuten työkyky vähentynyt ja 129 tapauksessa, 3.8 %:ssa, vanhemmat olivat joko työhaluttomia, huolimattomia tai juoppoja.

Äidinkieli oli 3 148:llä eli 92.1 %:lla suomi, 261:llä eli 7.6 %:lla ruotsi ja 10:llä eli 0.3 %:lla jokin muu kieli.

Muussa suhteessa viitataan eripainoksen liitteenä olevaan tilasto-osaan.

Lastensuojelutyön rahoitus

Lastensuojelutoiminnan aiheuttamat bruttomenot olivat tilinpäätöksen mukaan seuraavat:

	mk
Lastensuojelulautakunta	88 513 691
Varsinaiset lastenhuoltolaitokset	277 079 954
Vajaamielisten hoitolaitokset	49 246 272
Sijoitus kaupungin omien laitosten ulkopuolelle	220 898 109
Suojelukasvatuksen alaisten hoidokkien sijoittaminen valtion laitoksiin ja yksityishoitoon	8 940 553
Palkkiot suojelukasvatustoimiston ohjauksen alaisille valvojille sekä valvottavien tilapäiset avustukset	210 553
Tuberkuloottisten lasten erikoishoito	19 746 525
Vajaakykyisten lasten erikoishoito ja opetus	14 491 248
Lasten kesävirikistys	8 805 080
Lastenvalvojan käyttövarat	246 943
Matkakulut	1 294 829
Suojelukasvatuksessa olevien siirrot ja hoidon tarkastus	394 344
Lastenhuoltolaitosten maatilat	27 902 296
Yksityisille lastenhuoltoyhdistyksille myönnetty avustukset ..	2 950 000
Kaupunginhallituksen päätöksellä lastensuojelutyöhön myönnetty varat ...	1 191 896
Yhteensä	721 912 293

Lisäksi suoritettiin yleisten töiden lautakunnan toimesta allamainittujen lastenhuoltolaitosten rakennus- ja korjaustöitä, joiden kustannukset olivat:

	mk
Sofianlehdon vastaanottokoti	2 905 687
Metsäkummun hoitokoti	488 058
Hyvösen lastenkoti	366 971
Malmin lastenkoti	858 935
Oppilaskoti Toivola	4 023 399
Reijolan nuorisokoti	1 135 515
Kullatorpan lastenkoti	816 920
Päivölän lastenkoti	717 379
Apulastentarha Aula + Lauttasaaren osasto	130 978
Vastaanottokoti Lemmilä	303 085
Ryttylän koulukoti	1 120 418
Toivoniemen koulukoti	122 889
Yhteensä	12 990 234

Kallion nuorisokodissa ja Nukarin lastenkodissa ei korjaustöitä kertomusvuonna suoritettu.

Lastensuojelutoiminnasta saadut tulot jakaantuivat seuraaviin eriin:

	mk
Lastenhoidosta saatu korvaus	77 389 050
Huoltolaitosten valtionapu	28 420 405
Huoltolaitosten tulot	11 633 002
Maatilojen tilittämät tulot	
Toivoniemen tila	2 942 578
Ryttylän tila	9 869 064
Toivolän tila	14 569 127
Laitosten henkilökunnan suorittama luontoisetujen korvaus	6 662 107
Yhteensä	151 485 333

Kun nämä tulot vähennetään edellä mainittujen kustannusten yhteissummasta 734 902 527 mk:sta, jää kaupungin kassaa rasittavaksi nettomenoksi 583 417 194 mk eli 88 690 194 mk enemmän kuin edellisenä vuonna.

Laitosten tilojen maatalouskirjanpidossa, jossa otettiin huomioon myöskin vuoden ol-

pussa olevat maatalousvarastot, tehtiin tilinpäätös siten, että laitosten käyttämistään rakennuksista maataloille suorittamat vuosivuokrat, Toivoniemessä 1 404 000 mk, Ryttylässä 6 779 000 mk ja Toivolassa 10 529 200 mk eli yhteensä 18 712 200 mk, siirrettiin kaupungin kassaan kaupungin näihin laitoksiin sijoittamien pääomien korkohyvitykseksi. Näiden suoritusten sekä erinäisten maanparannus- ja maatalousrakennusten kuoletusten jälkeen maatalojen tilinpäätös osoitti tappiota Toivoniemen kohdalla 864 606 mk ja Toivolan kohdalla 641 226 mk. Ryttylän tilinpäätös osoitti säästöä 270 645 mk.

Eri laitosten varsinaiset nettomenot eli rakennustoimiston suorittamat korjaukset sekä henkilökunnan luontoiseduistaan suorittama korvaus bruttomenoista poisluetuina nousivat seuraaviin määriin:

Laitos	Kaikkiaan mk	Lasta ja päivää kohden, mk	Lasta ja vuotta kohden, mk
Sofianlehdon vastaanottokoti	103 669 781	1 559	568 893
Herttoniemen vastaanottokoti	5 316 633	1 816	662 990
Metsäkummun hoitokoti	10 901 456	2 118	773 077
Hyvösen lastenkoti	16 581 305	1 500	547 657
Malmin lastenkoti	17 048 006	1 231	449 406
Oppilaskoti Toivola	53 201 129	2 767	1 010 112
Kallion nuorisokoti	7 834 305	867	316 283
Reijolan nuorisokoti	5 603 960	883	322 218
Kullatorpan lastenkoti	13 787 682	1 531	558 979
Nukarin lastenkoti	15 412 915	1 366	498 422
Päivölän lastenkoti	9 011 407	1 375	501 930
Apulastentarha Aula	10 232 454	1 280	467 028
Vastaanottokoti Lemmälä	8 546 418	1 643	599 775
Ryttylän koulukoti	38 016 274	2 097	765 270
Toivoniemen koulukoti	4 500 394	3 795	1 385 025
Yhteensä	319 664 119	1 652	603 090

Edellä mainitut päiväkustannukset jakaantuivat seuraavalla tavalla:

Laitos	Menoerä, mk					
	Palk- kaukset	Vuokra, lämpö, valo ja käyttö- voima	Ruokinta	Vaatetus, kalusto ja pesu	Muut menot	Yhteensä
Sofianlehdon vastaanottokoti	1 001	226	191	86	55	1 559
Herttoniemen vastaanottokoti	1 093	329	214	95	86	1 816
Metsäkummun hoitokoti	1 334	308	221	165	89	2 118
Hyvösen lastenkoti	741	230	190	288	53	1 500
Malmin lastenkoti	721	193	170	118	29	1 231
Oppilaskoti Toivola	1 334	731	244	369	90	2 767
Kallion nuorisokoti	360	198	160	110	38	867
Reijolan nuorisokoti	416	185	180	67	35	883
Kullatorpan lastenkoti	988	199	185	107	52	1 531
Nukarin lastenkoti	873	71	40	119	62	1 366
Päivölän lastenkoti	819	208	178	94	77	1 375
Apulastentarha Aula	974	156	95	29	25	1 280
Vastaanottokoti Lemmälä	997	226	208	95	117	1 643
Ryttylän koulukoti	1 187	509	206	94	101	2 097
Toivoniemen koulukoti	1 923	1 257	286	113	216	3 795
Kaikkiaan	763	265	148	101	58	1 335

Mainittakoon, että edellisen vuoden hoitopäiväkustannukset olivat keskimäärin 1 343 mk. Todettakoon lisäksi, että Herttoniemen, Toivolan, Ryttylän ja Toivoniemen kustannukset olivat näiden laitosten uudelleenjärjestelyn vuoksi poikkeukselliset.

Yksityisen lastensuojelutoiminnan tukeminen

Kuten edellä olevasta menojen luettelosta ilmenee, jaettiin talousarvioon merkittyinä avustuksina yksityisille lastensuojelujärjestöille yhteensä 2 950 000 mk. Tästä saivat *Aula-työkotien Kannatusyhdistys* vajaamielisten nuorten työkodin ja vajaamielisten kesäsiirtolan tukemiseksi 1 100 000 mk; *Pelastakaa Lapset* perhesijoitustoiminnan tukemiseksi 300 000 mk; *Svenska Finlands vårdanstalt för sinnesslöa* -niminen kuntainliitto 1 050 000 mk ja *Vankeusyhdistys* 500 000 mk.

Lastensuojelun talousarvioon merkityistä käyttövaroista kaupunginhallitus myönsi lastensuojelulautakunnan esityksestä vuoden aikana erilaisiin lastensuojelun tarpeisiin yhteensä 1 191 896 mk.

Lastensuojelurahastot

Lastensuojelulautakunnalle kuului muutamia varattomien lasten hyväksi lahjoitettuja, rahatoimiston hoidossa olevia rahastoja, joiden pääomat ja käytettävissä olevat korkovarot olivat 31. 12. 1958 seuraavan suuruiset:

	Pääoma mk	Korot mk
Adolf Holmgrenin lahjoitusrahasto	39 700	11 600
Johan Gustav Rosenbergin rahasto	12 100	1 380
Lasten kesäsiirtolan rahasto	20 700	2 090
Bergman puolisoiden lahjoitusrahasto	60 100	11 810
L. A. Grönholmin orpolasten rahasto	11 300	1 000
Aina ja Ivar Gordien lahjoitusrahasto	62 900	20 620
M. Kotschakin lastenvaatusrahasto	87 000	12 450
Yhteensä		293 800 60 950

Kertomusvuonna myönnettiin edellä mainittujen rahastojen korkovaroista avustuksina yhteensä 9 000 mk.

Hoitopaikkasopimukset

Kertomusvuoden aikana olivat edelleen voimassa jäljempänä mainitut yksityisten järjestöjen tai laitosten ja kaupungin kesken tehdyt, hoitopaikkoja koskevat sopimukset, jotka perustuivat seuraaviin kaupunginvaltuuston päätöksiin:

8. 3. 1950 sopimus 28 varsinaisen ja 2 erityispaikan varaamisesta diakonissalaitoksen omistamasta Pitäjänmäen lastenkodista;

7. 12. 1950 sopimus 25 hoitopaikan varaamisesta diakonissalaitoksen omistamasta Rinnekoti—nimisestä vajaamielislaitoksesta, 14. 11. 1951 sopimus 10 paikan ja 20. 3. 1957 sopimus 200 uuden hoitopaikan varaamisesta samasta laitoksesta;

15. 12. 1954 sopimus 12 hoitopaikan varaamisesta Suomen Lastenhoitoyhdistyksen lastenkodista;

22. 12. 1954 sopimus 35 hoitopaikan varaamisesta Svenska Finlands Vårdanstalt för sinnesslöa -nimisen kuntainliiton perustettavasta vajaamielislaitoksesta;

15. 12. 1954 sopimus 30 hoitopaikan varaamisesta Samfundet Folkhälsan i svenska Finland -nimisen yhdistyksen lastenkodista;

21. 2. 1955 sopimus 10 hoitopaikan varaamisesta Mustalaislähetyksen lastenkodista Sipoon pitäjässä ja 15. 1. 1958 sopimus 10 hoitopaikan varaamisesta saman yhdistyksen lastenkodista Kosken Hl. pitäjässä;

6. 2. 1957 sopimus 10 hoitopaikan varaamisesta Barnens Värn -nimisen yhdistyksen vajaamielislaitoksesta;

13. 11. 1957 sopimus Mannerheimliiton kanssa 20 hoitopaikan varaamisesta (niistä 8 ensisijaisesti lastensuojelulautakunnan käytössä) Lastenlinnasta;

23. 4. 1958 sopimus 30 paikasta Aula-työkotien Kannatusyhdistyksen kesäsiirtolassa kertomusvuonna sekä kaupunginhallituksen päätökseen 2. 1. 1958 perustuva sopimus 6 hoitopaikan varaamisesta Vankeusyhdistyksen Rusutjärven Kotikoulu -nimisestä laitoksesta.